

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาหมายถึงการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ ทักษะ และควม-
 คมเพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีและมีประโยชน์ต่อสังคม โดยใช้ระบบการทาง ๆ อย่างมี
 ระเบียบและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของตนเองและสังคม รวมทั้งการรู้จักหน้าที่และการ
 เป็นพลเมืองดี เพื่อประกอบอาชีพและให้บริการแก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ¹ จึงถือได้
 ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ
 การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ด้วยเหตุผลที่ว่ากำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้น
 อยู่กับการศึกษา และปัจจัยที่สำคัญต่อคุณภาพการศึกษาปัจจัยหนึ่งคือ "ครู"² ครูมีหน้าที่แนะ
 หรือสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีโอกาสสัมผัสด้วยประสาททั้งห้า เพื่อให้เกิดการ
 เรียนรู้ เมื่อเกิดมหาวิทยาลัยแรก ๆ ขึ้นในโลก คือเมื่อประมาณ 800 ปีมาแล้ว มหาวิทยาลัย
 เหล่านี้เน้นเรื่องคุณภาพของคณาจารย์เป็นสำคัญ จนถึงกับมีคำกล่าววว่า "คณาจารย์ที่เก่ง
 กล่าสามารถ คือจุดเริ่มต้นพัฒนาการมหาวิทยาลัย" การวัดมาตรฐานการศึกษาของมหา-
 วิทยาลัย จึงมักจะถือเกณฑ์ว่า ถ้ามีคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมเพียงทั้งค่านปริมาณและคุณภาพ

¹ ฤกษ์ ศิริยุทศุทธ, "นโยบายการศึกษาพยาบาล ผู้ช่วยพยาบาลและบุคลากร
 โครงการเร่งด่วน," การประชุมวิชาการและการบริหารงานของพยาบาล กองงานวิท-
 ทยาลัยพยาบาล สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข, กุมภาพันธ์ 2519, หน้า 92.

² บุญสม ไชยโกษี, การส่งเสริมการศึกษาระหว่างประจำการของครูประถม
 (มหาสารคาม : วิทยาลัยการศึกษามหาสารคาม, 2511), หน้า 10.

แล้ว ก็เป็นที่เชื่อถือได้ว่า มาตรฐานการศึกษาจะดีตามไปด้วย¹

นอกจากนั้น บุญถิ่น อัครถาวร และรัตนา คັນบุญเด็ก ไต่ถั่วถึงครวว่า

... ครูเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยอบรมบ่มนิสัยให้ความรู้และเตรียมคุณบุรุษคุณธิดา ซึ่งจะเต็มขีใหญ่เป็นพลเมืองดี เป็นกำลังทางเศรษฐกิจของบ้านเมือง ด้วยเหตุนี้ จึงต้องเตรียมครูและสร้างครูให้มีคุณภาพสูง คือมีความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติ และมีจิตใจสูง มีความเสียสละ เหมาะสมที่จะช่วยอบรม แนะนำทางใหลุณชนใด รัับการศึกษาที่ถูกตองเป็นพลเมืองดี ดังที่ประเทศของกร...²

สมรรถภาพหรือความรู้ความสามารถที่ครูควรจะมีหรือควรจะได้รับ การเตรียม ให้พร้อมก่อนที่จะทำหน้าที่สอนนั้น ควรมีอะไรบ้าง ถ้าจะพิจารณาถึงงานของสถาบันการศึกษา จะพบว่า มีกิจกรรมอยู่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งเป็นภาระหน้าที่และครุมีส่วนต้องรับผิดชอบ มี นักการศึกษาหลายท่านได้จำแนกหน้าที่ของสถาบันการศึกษาไว้เป็นหมวดหมู่ เช่น ฟิสก์ (Fisk) ได้แบ่งไว้ 4 ด้านคือ ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านธุรการ การเงิน อาคารสถานที่และบริการ³ ส่วนรามเซเยอร์ และคณะ (Ramseyer and Others) ได้สรุปไว้เป็น 8 ด้าน ซึ่งส่วนใหญ่ก็คล้ายคลึง กับของฟิสก์ (Fisk) แต่ได้เพิ่มเติมงานด้านการปกครองนักเรียน และการจัดระบบการ

¹ วิจิตร ศรีสอาน, หลักการอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนา-พานิช, 2519), หน้า 71.

² บุญถิ่น อัครถาวร และรัตนา คันบุญเด็ก , การเตรียมครู (พระนคร : ครูสภา, 2513), หน้า 3.

³ Robert S. Fisk, The Fask of Education Administration (New York: Harper and Row, 1965), pp. 211 - 225.

การบริหารการศึกษาและระบบการบริหารโรงเรียนไวคัวย¹ นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาอื่น ๆ อีกหลายคนที่ได้จำแนกงานเหล่านี้เป็นพวกเป็นหมู่ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การจักระบบบริหารโรงเรียน ได้แก่ การจัดโครงสร้างสายการบังคับบัญชา การกำหนดอำนาจหน้าที่และแบ่งสายงาน
2. งานด้านวิชาการ ได้แก่ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการสอนนักศึกษา²
3. งานด้านบุคลากร ได้แก่ งานเกี่ยวกับการสรรหา การบำรุงรักษา การพัฒนา และการไหลพนจากงานของบุคลากรในโรงเรียน³
4. งานด้านกิจการนักศึกษา ได้แก่ การบริหารและนิเทศกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการสอนในห้องเรียน⁴
5. งานด้านธุรการ ได้แก่ งานสารบรรณ การเงิน การบัญชี อาคารสถานที่ และการให้บริการแก่ครู นักศึกษาและผู้ปกครอง⁵
6. ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ได้แก่ การให้บริการแก่ชุมชนและรับบริการจากชุมชน

¹ John A. Ramseyer, and Others, Factors Affecting Educational Administration, CPER Series, (Columbus, Ohio : College of Education, Ohio State University, 1955), pp. 18 - 56.

² ภิญโญ สาร, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2516), หน้า 252.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 173.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 204.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 308.

เมื่อพิจารณางานในแต่ละด้านจะเห็นว่างานที่ครูทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องและเป็นหน้าที่โดยตรง คือ งานด้านวิชาการ ชำรง บัณฑิต ได้ให้ความหมายของงานด้านวิชาการว่า หมายถึงการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมถึงการวางแผนและนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการศึกษาต่าง ๆ¹ ส่วนสมิทร คุณานุภกร กล่าวว่า งานวิชาการของโรงเรียน มิได้หมายถึงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของเด็ก² และสมบัติ พันธคง ได้สรุปงานด้านวิชาไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่กว้างขวาง ครอบคลุมการจัดการศึกษาทุกขั้นตอน องค์ประกอบของงานด้านวิชาการนั้น ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านการพัฒนาหลักสูตร การสอน การจัดอุปกรณ์และการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การแนะแนวการศึกษา การประเมินผลการศึกษา และรู้จักที่จะนำผลมาปรับปรุงการสอนของครู และขณะเดียวกันก็ปรับปรุงความก้าวหน้าของนักเรียนและโรงเรียนด้วย นอกจากนี้ยังรวมถึงการเลือกใช้และการจัดแบบเรียนที่เหมาะสม การจัดห้องสมุดที่มีคุณภาพ การจัดทำคู่มือครูอาจารย์ การวิจัย ค้นคว้าและเผยแพร่ความรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาครู อาจารย์ ได้แก่ การจัด การศึกษาอบรม การร่วมประชุมออกความคิดเห็น³

จะเห็นได้ว่างานวิชาการ เป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ฤทธิไธ สาสธร ได้สรุปว่า งานวิชาการเป็นกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการสอนนักเรียน

¹ ชำรง บัณฑิต, หลักการศึกษ (พระนคร : แพร่พิทยา, 2506), หน้า 51.

² สมิทร คุณานุภกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518), หน้า 157.

³ สมบัติ พันธคง, "บทบาทด้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร." (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 28 -29.

ให้ไคลด์ดี และมีประสิทธิภาพที่สุด¹

การจัดการศึกษาพยาบาลก็เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาทั่วไป ซึ่ง บาร์บารา ฟอว์เกอร์ (Barbara Fawkers) ได้ให้ความเห็นว่าการจัดการศึกษาพยาบาล ควรยึดหลักต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การศึกษา ควรกำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับการนำความรู้ทางทฤษฎีไปใช้
2. ใช้วิธีสอบแบบ Problem Solving ในการจัดประสบการณ์ทางคลินิก โดยจัดเนื้อหาวิชาที่ช่วยให้นักศึกษาวางแผนการแก้ปัญหาต่าง ๆ และเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้
3. หลักสูตร ที่ใช้ควรได้เหมาะสมกับสภาพการต่าง ๆ เพราะองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ การจัดเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสอดคล้องกัน
4. เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามความรู้ทางทฤษฎีและความต้องการของแต่ละบุคคล
5. แหล่งบริการ และคลินิกที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติงานควรมีประสิทธิภาพ ทั้งบุคลากร อุปกรณ์ วิธีการบริหารงาน ตลอดจนนักเรียนมีโอกาใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการให้การพยาบาล²

จากข้อคิดเห็นที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่า ภาระหน้าที่ที่ครูทุกคน จะต้องเกี่ยวข้อง และรับผิดชอบคือ "งานด้านวิชาการ" ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันการศึกษา-

¹ วิทยุ สาร, หลักบริหารการศึกษา, หน้า 252.

² Barbara N. Fawkers, "Needs of Education and Training in Nursing and the Relationship with Other Health Personnel," International Nursing Review, 19 (September - October, 1972), pp. 361 - 367.

พยาบาลคนหนึ่ง มีความสนใจใคร่ศึกษาว่า อาจารย์พยาบาลทั่ว ๆ ไปที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถาบันการศึกษาพยาบาลต่างกันและมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ต่างกันอย่างไร นอกจากนั้น แม้ว่าการศึกษาพยาบาลของประเทศไทย จะเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2437¹ แล้วก็ตาม แต่ระบบการศึกษาแต่เดิมเป็นการฝึกอบรมมากกว่า โดยเฉพาะการศึกษาภาคปฏิบัติ คือผู้เรียนจะได้รับการเรียนรู้โดยการกระทำตามหรือการเลียนแบบรุ่นพี่หรือผู้ที่มีความชำนาญในแต่ละสาขา ไม่มีการเตรียมครู เพื่อทำหน้าที่สอนโดยเฉพาะ จนถึงปี พ.ศ. 2499 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดหลักสูตรปริญญาตรีขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้สำเร็จเป็นผู้นำทางการพยาบาลและทำหน้าที่อาจารย์พยาบาล แต่ต่อมาได้เปลี่ยนนโยบายเป็นการผลิต เพื่อทำหน้าที่บริการเพียงอย่างเดียว² ปัจจุบันสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูพยาบาลมี 2 สถาบันคือ

1. ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ ฯ กองงานวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข

นั้นอาจารย์พยาบาลที่ทำหน้าที่สอนในสถาบันการศึกษาพยาบาลต่าง ๆ จึงมีทั้งผู้ที่มีวุฒิครู และไม่มีวุฒิครู ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำงานด้านวิชาการมาจัดเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ด้านการบริหารการศึกษาพยาบาล และด้านงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาทั้ง 4 ด้าน นี้เป็นงานที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน นอกจากนั้นยังเป็นภาระหน้าที่ของสถาบันอีกด้วย วิจิตร ศรีสอน ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของสถาบันอุดม-

¹ สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, หนังสือครบรอบ 40 ปี ของสมาคมพยาบาล (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยพิทยา, 2518), หน้า 115.

² สมาคมศิษย์เกาพยาบาลศิริราช, ลานพิกุล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์, 2521), หน้า 118.

ศึกษาว่า การเสริมสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นเป้าหมายสำคัญของการอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจะต้องทำหน้าที่ทางด้านการสอน การวิจัย การให้บริการแก่สังคมและทำนุบำรุงสรรค์สร้างวัฒนธรรม¹ และสมจิต หนูเจริญกุล ได้กล่าวถึงงานของโรงพยาบาลในมหาวิทยาลัย ว่าแบ่งเป็น การศึกษา การบริการและการวิจัย นอกจากนี้ พรจันทร สุวรรณชาติ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูพยาบาล ในการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา สรุปได้คือ ครูควรจะต้องเป็นผู้มีความรู้ในเฉพาะสาขาวิชาที่จะสอน มีความรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการสอน รวมทั้งใช้ความรู้ที่จำเป็นนั้น ในการดำเนินการสอนอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้มากที่สุด และมีความวิตกกังวลน้อยที่สุด นอกจากนั้นครูพยาบาล ควรจะต้องมีประสบการณ์ในวิชาชีพมาพอสมควร และประการสุดท้ายครูพยาบาล ควรจะมีความกระตือรือร้นในการศึกษา วิจัย เพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ² สำหรับรายละเอียดของงานทั้ง 4 ด้านที่ผู้วิจัยนำขึ้นมาเป็นประเด็นในการศึกษาครั้งนี้คือ

1. ในด้านการสอน ได้แก่การวางวัตถุประสงค์ การจัดประสบการณ์การเรียนการสอน (ซึ่งรวมการจัดเนื้อหาวิชาที่จะสอน การเลือกใช้วิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน) และการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งด้านความรู้ (Cognitive) ทักษะความคิดความรู้สึกนึกคิด (Affective) และความสามารถที่หนึ่งด้านทักษะ (Psychomotor)³ โดยแบ่งการสอนออกเป็น 2 ภาคคือ

¹ วิจิตร ศรีสอน, "การอุดมศึกษา," มหาวิทยาลัยทางอากาศ (มกราคม 2518), หน้า 9.

² พรจันทร สุวรรณชาติ, "ครูพยาบาลกับการเสริมสร้างคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาล" ใน ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, 2522), หน้า 317 - 319.

³ David Mckay Company, Inc., (Publisher), Taxonomy of Education Objectives, Ann Arbor, Michigan : Edwards Bros., 1972 p. 7 -9.

1.1 การสอนภาคทฤษฎี เป็นการเตรียมผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในภาคปฏิบัติ

1.2 การสอนภาคปฏิบัติ เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง แยกผู้ช่วย ครูจะต้องมีการวางแผน และกำหนดวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่างๆ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ ซึ่งได้รับมาจากภาคทฤษฎีไปใช้ให้เกิดทักษะ ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านความคิด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับตัวให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเหมาะสม¹

2. ในด้านการปฏิบัติการพยาบาล ครูพยาบาลนอกจากต้องสอนภาคทฤษฎีแล้ว ยังต้องสอนภาคปฏิบัติด้วย จึงเป็นความจำเป็นอยู่เองที่ครูจะต้องมีความสามารถในการให้การพยาบาลด้วย เพื่อเป็นตัวอย่างแก่นักศึกษาและเกิดทักษะต่อตัวครู อันจะเป็นผลที่จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการปฏิบัติการพยาบาล ผู้ให้การพยาบาลจะต้องอาศัยทักษะในด้านต่าง ๆ คือ

2.1 ทักษะในการนำแนวความคิดและหลักวิทยาศาสตร์มาใช้ในการให้การพยาบาลอย่างเหมาะสม

2.2 ทักษะในการสังเกตและใช้เหตุผลในการกำหนดแผนการพยาบาล และการเลือกใช้วิธีให้การพยาบาลผู้ป่วย การสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการนั้น จำเป็นต้องอาศัยประสาทสัมผัสทุก ๆ ส่วน นอกจากนั้นยังจะต้องใช้ความรู้ทางหลักวิชาเป็นอย่างดี จึงจะสามารถแยกแยะวิเคราะห์สิ่งที่สังเกตได้ถูกต้อง

2.3 ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในการปฏิบัติงานจะต้อง

¹ สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์ การจัดการเรียนการสอนในคลีนิก (ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตุลาคม 2521), หน้า

ติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย ญาติ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน ดังนั้น ความรู้เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ และวิธีการติดต่อสื่อสาร จึงเป็นสิ่งจำเป็น

2.4 ทักษะในการพิจารณาทัศนคติ การใช้ความคิดหาเหตุผลและการเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมเกี่ยวกับการให้การพยาบาลผู้ป่วยนั้น มีอยู่ตลอดเวลาขณะปฏิบัติงานกับผู้ป่วย ซึ่งต้องใช้องค์ความรู้และการตัดสินใจนั้นจะต้องอาศัยข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตผู้ป่วยแต่ละรายรวมไปกับความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เป็นสำคัญ

2.5 ทักษะทางการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องอาศัยความรู้ มีเหตุผลทางวิชาการ มีความมั่นใจและปฏิบัติไครวดเร็ว และกระทำโดยอัตโนมัติ ซึ่งผู้ปฏิบัติจะต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญหรืออาจกล่าวได้ว่า จะต้องมีความชำนาญมากพอสมควร¹

3. ในด้านการบริหารการศึกษา ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย การพัฒนาหลักสูตร การแนะแนวทางการศึกษาและการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน หากครูไม่เข้าใจนโยบาย เป้าหมายและหลักสูตรแล้ว การเรียนการสอนจะไม่สามารถดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นในการพัฒนาหลักสูตร ครูควรจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำ เพราะครูจะเป็นผู้ทราบความต้องการของผู้เรียนและทราบขอบเขตของหลักสูตรมากกว่าผู้อื่น ลอ อุดทางกูร กล่าวว่าการเรียนในแต่ละยุคหรือแต่ละวิชา ผู้สอนควรเป็นผู้จัดทำโดยตรง ซึ่งยอมขึ้นอยู่กับความเข้าใจในปรัชญา และเป้าหมายของหลักสูตรใหญ่ ประกอบกับความรู้จักผู้เรียนและความสามารถของผู้สอน²

4. งานการวิจัย ทรีซ และทรีซ (Treece and Treece) ได้กล่าวถึง

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9 - 11.

² ลอ อุดทางกูร, "องค์ประกอบของหลักสูตร," รายงานผลการประชุมวิชาการ เรื่องการสอนบนหอผู้ป่วย (พระนคร : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2516), หน้า 60.

ความสำคัญของการวิจัยทางการพยาบาลว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการตัดสินใจของพยาบาลทุกระดับ¹ นอกจากนั้น ชโลทเฟลด์ (Schlotfeldt) สนับสนุนว่า กิจกรรมพื้นฐานที่การวิจัยทางการพยาบาลเข้าไปมีบทบาท คือ ช่วยพัฒนาและกลั่นกรองทฤษฎีทางการพยาบาล ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์การพยาบาล² และคริสตี้ (Christy) ได้เพิ่มเติมว่า การพยาบาลควรมีพื้นฐานบนความจริงมากกว่าสิ่งสมมุติ สำหรับหน้าที่ของครูพยาบาลในด้านการวิจัย³ นพรัตน์ ผลาพิบูลย์ ได้จัดลำดับกิจกรรมทางด้านการวิจัยที่สำคัญไว้คือ

อันดับหนึ่ง

1. สนใจและสนับสนุนการวิจัย
2. ศึกษาถึงปัญหาที่น่าจะทำวิจัย
3. สนใจต่อการศึกษาอิสระ
4. สนับสนุนและช่วยนักเรียนในการแสวงหาวิธีวิจัย
5. สนับสนุนการวิจัยโดยให้ข้อมูล

อันดับสอง

1. การใช้ผลของการวิจัย
2. ให้ระลึกถึงผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยและสิ่งที่จะมาประยุกต์ใช้
3. ประเมินผลการวิจัย และนำเอาผลทางการค้นคว้าวิจัยเขามา-

¹Eleanor Walters Treece and James William Treece Jr., Elements of Research in Nursing (Saint Louise : The C.V. Mosby Company, 1973), p. 17.

²Rozella M. Schlotfeldt, "Reflections on Nursing Research," American Journal of Nursing, (Vol. 60, No. 494, April, 1960)

³Teresa E. Christy, "Portrait of a Leader : M. Adelaide Nutting" Nursing Outlook, Vol. 17, No. 20 (January, 1969).

ประยุกต์ใช้ในวิชาการเรียนการสอนและการปฏิบัติทางการพยาบาล ¹

จุดประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ครู-พยาบาล
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ครูพยาบาล โดยแยกตามระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ วุฒิ และสังกัด

ปัญหาของการวิจัย

1. ระยะเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ครูพยาบาลที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่คือ ด้านการสอน การปฏิบัติทางการพยาบาล การบริหาร การศึกษา และการวิจัยแตกต่างกันหรือไม่
2. ครูพยาบาลที่มีวุฒิทางด้านวิชาครู กับครูพยาบาลที่ไม่มีวุฒิทางด้านวิชาครู จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่คือ ด้านการสอน การปฏิบัติทางการพยาบาล การบริหารการศึกษาและการวิจัยแตกต่างกันหรือไม่
3. ครูพยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ต่างสังกัด จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็น การปฏิบัติหน้าที่คือ ด้านการสอน การปฏิบัติทางการพยาบาล การบริหารการศึกษาและ

ในพรศัน ฉลาพิบูลย์, เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการวิเคราะห์หลักสูตร-พยาบาล แกนสี่ตปริญญาโท คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคต้น ปีการศึกษา 2523. (อค์สำเนา).

การวิจัยแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

โดยธรรมชาติของมนุษย์เมื่อปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ก็ตามไประยะหนึ่ง จะเกิดการเรียนรู้ มีทักษะและเข้าใจขั้นตอนของระบบงานนั้น ๆ รวมทั้งรู้ถึงอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ

1. อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 2 ปี และอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์สูงกว่า 2 ปี จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในด้าน :-

- 1.1 การสอนแตกต่างกัน
- 1.2 การปฏิบัติกรพยาบาลแตกต่างกัน
- 1.3 การบริหารการศึกษาแตกต่างกัน
- 1.4 การวิจัยแตกต่างกัน

หลุยส์ ฟิทซ์เพตริก และ บาร์บารา ฟิลเลอร์ (Louise Fitzpetrick and Barbara Feller) ได้ให้ความเห็นว่าครูพยาบาลที่มาจากผู้ชำนาญเฉพาะทางอย่างเดี่ยวโดยไม่ได้นานการเตรียมทางด้านวิชาครูก่อน ครูพยาบาลเหล่านี้จะขาดความรู้และทักษะในด้านการสอนและไม่เข้าใจบทบาทของการเป็นครูอย่างแท้จริง ¹

2. อาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิทางด้านวิชาครู และไม่มีวุฒิทางด้านวิชาครู จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในด้าน :-

- 2.1 การสอนแตกต่างกัน
- 2.2 การปฏิบัติกรพยาบาลแตกต่างกัน

¹ Louise Fitzpetrick and Barbara Feller, "Teaching the Teachers to Teach," Nursing Outlook, Vol. 28, No. 6 (June 1980), pp. 372 - 373.

2.3 การบริหารการศึกษาแตกต่างกัน

2.4 การวิจัยแตกต่างกัน

ภารกิจของแต่ละสถาบันย่อมแตกต่างกันออกไป เช่น ภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา คือ การสอน การค้นคว้าวิจัย และการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้ประสาทปริญญา จะเน้นภารกิจทางด้านการสอนและบริการทางวิชาการแก่ ชุมชนตามความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก ส่วนภารกิจทางด้านการวิจัยนั้น ควรทำในลักษณะการทดลอง ค้นคว้า เพื่อนำผลมาใช้ในทางการสอน การบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นสำคัญ ¹

3. อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ต่างสังกัดกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในด้าน :-

3.1 การสอนแตกต่างกัน

3.2 การปฏิบัติการพยาบาลแตกต่างกัน

3.3 การบริหารการศึกษาแตกต่างกัน

3.4 การวิจัยแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ครูพยาบาล ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้านคือ การสอน การให้บริการการพยาบาล การบริหารการศึกษา และการวิจัย

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความคิดเห็นของครูพยาบาล ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งได้แก่

¹ วิจิตร ศรีสอ้าน, หลักการอุดมศึกษา, หน้า 71.

ภาควิชาพยาบาลศาสตร์	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะพยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
คณะพยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
คณะพยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

และอาจารย์พยาบาล กองงานวิทยาลัยกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งทำการสอนนักศึกษาพยาบาล
ครบทุกชั้นเรียน ซึ่งได้แก่

- วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพฯ
- วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก
- วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา
- วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี
- วิทยาลัยพยาบาลสงขลา
- วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี
- วิทยาลัยพยาบาลสวรรคประชารักษ์ นครสวรรค์

ขอคัดลง เบื้องตน

1. ผู้วิจัยถือว่า ครูพยาบาลจะประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็น
ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความคิดเห็นที่เขามีอยู่จริง
2. ขอความแต่ละขอของแบบสอบถามความคิดเห็นแต่ละด้านมีความสำคัญเท่ากัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล สามารถนำผลที่ได้จาก
การวิจัยไปจัดปฐมนิเทศ ฝึกอบรมและพัฒนาครูพยาบาลต่อไป
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาที่จะผลิตครูพยาบาล

3. เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายบริการการพยาบาล สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้จัดดำเนินการในคลินิก เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

อาจารย์พยาบาล หมายถึง ผู้ทำการสอนวิชาพยาบาล ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสถาบันการศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสังกัดกองงานวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข

สมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์หลักการ วิธีการในการปฏิบัติหน้าที่ให้เข้ากับสถานการณ์จริงที่ปฏิบัติจริง

สมรรถภาพที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง ความสามารถในการสอนการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลด้วยตนเอง ความสามารถในการบริหารการศึกษาพยาบาล และความสามารถในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย